

De swing zit erin, maar het wringt tussen vorm en inhoud

Theater

'De Vrek' van Molière door Toneelgroep Amsterdam onder regie van Ivo van Hove. T/m 2-10 Stadsschouwburg Amsterdam. Tournee t/m 16-12.

Inl.: www.tga.nl

Als je het titelpersonage van 'De Vrek' ziet als een Dagobert Duck die koste wat kost op zijn geld zit en liever zijn kinderen zo goedkoop mogelijk uithuwelijkt, om maar geen cent aan hun eventuele geluk kwijt te zijn, dan kun je het stuk beschouwen als een metafoor van een materialist die slechts uit is op eigenbelang en al het andere en alle anderen – geen ruimte gunt.

Enige moeite kost dat wel, omdat de uithuwelingskwestie een nogal prominente rol in de handeling speelt en niet zo makkelijk te presenteren is als een eigentijds geschil. Ivo van Hove weet daar als regisseur, die de waarde van klassieke stukken bij voorkeur afmeet aan een hedendaagse mentaliteit, meteen bij aanvang een aardige wending aan te geven.

Hier niks geen kwezelige kinderen die een beetje uit de verte verliefde blikken naar de hun niet gegunde 'amants' slaan. Dochter Élise slaapt gewoon met haar stiekem als bedrijfsleider het huis binnengedrongen vrijer Valère, speelt een morning-aftergame op tv en is alleen beducht dat haar lieverd straks net zo'n baasje zal blijken als haar vader. Met tal van beeldschermen, digitaal telefoonverkeer en dreunende muziek worden publiek en 'De Vrek' zonder mankeren 2011 binnengesleurd. De wat statig geformuleerde dialogen lijken soms een andere richting uit te wijzen, maar deze voorstelling gaat beslist heel anders lopen dan Molière het in de 17de eeuw heeft bedoeld.

Lang is die gedachte spannend en amusant, maar op den duur kan de moedwillige actualisering het toch niet bolwerken tegen Molières opzet. Het vrijgevochten gedrag van Élise en broer Cléante staat haaks op hun benauwde gezucht onder vader Harpagon's ijzeren vuist, die in deze encenering gerelateerd heet te zijn aan de geldzucht in het bedrijfsleven. Wat eerder een gezocht dan een dwingend motief blijkt. De vertrouwde Van Hove-swing zit erin, maar er wringt iets tussen vorm en inhoud.

Het gehakketak tegen het gedwongen uithuwelijken, doet allengs gedaeterder aan dan in een kostuumstuk

het geval was geweest. En naast de suggestie van Harpagon's continue controle lijkt de vrijscène van Cléante en zijn door vader begeerde liefde, vrijuit op de bank in de zitkamer, meer op een soap dan op een grimmige komedie.

Potsierlijk zijn zelfs de gevechten tussen pa en kinderen, en het zogenaamd desolate einde. Dat ligt niet aan de acteurs. Er wordt energiek gespeeld en Hans Kesting is een gedreven Harpagon. Maar de ster van de avond is Marieke Heebink als koppelaarster. Een kleine rol, maar met zo'n precieze timing geacteerd, en zo'n waas van gefrustreerde tragiek om zich heen, dat je blik aan haar blijft hangen, ook als ze afgaat. Wat een comédienne!

Hanny Alkema

14 oktober 2011
cultuur & media

Magistrale 'Siegfried' van Spanjaard

Hans Kesting (rechts) en H el ne Devos in 'De Vrek'. Ster van de avond is Marieke Heebink (niet op de foto).